

Bomen en verhalen – Zwart Populier

Door Herman Nijhof,
vrijwilliger Buur maakt Natuur

De Appel Wilde appel (*Malus sylvestris*)

Aangeplant op 't Knapperslag in 2013 en 2018. Behoort tot de loofbomen. *Malus sylvestris* behoort tot de rozenfamilie/ Rosaceae, evenals de peer, kers, pruim, aardbei en vele andere planten. Voor de bestuiving zijn ze vooral van insecten afhankelijk. Ze leveren voornamelijk stuifmeel en weinig nectar. De appel komt in Europa in het wild voor tot Midden-Scandinavië en tot in het aan Europa grenzende Zuidwest- Azië. De gekweekte rassen zijn ontstaan uit kruisingen uit beide werelddelen. De appel is in het Nederlands mannelijk en in het Duits ook: der Apfel.

Beschrijving

De appel is een lage boom of hoge struik, die halverwege de lente bloeit. De bloem heeft roze kroonbladen en gele helmknoppen. De grote bloemen staan met redelijke aantallen bij elkaar. De pitvrucht heeft de typische appelvorm en is hard en wrang en slechts een paar centimeter in doorsnee. Het blad is eirond, soms rond en ongelijkgezaagd. De appel, de vrucht, vormt zich onder de afgevallen bloem (het kroontje).

De geplante appelbomen zijn een overgangsvorm tussen wilde en gekweekte vormen. Soms vind je ergens een "wilde appel". Deze is dan ontstaan uit het zaad van een weggegooid klokhuis. De boom houdt van vochthoudende, vrij voedselrijke leemgronden of zandige rivierafzettingen. Op 't Knapperslag komt zavel voor; een mengsel van rivierklei en zand. De appel staat vaak in een houtwal, houtsingel of aan de bosrand. De zonkant heeft zijn voorkeur.

Buur maakt Natuur heeft vooral voor bloeiende en vruchtdragende bomen gekozen die insecten aantrekken, omdat zo de voedselpiramide weer versterkt wordt. Insecten zijn de voedselbron voor jonge vogels.

Verhalende informatie

Naast feitelijke informatie volgt hier verhalende informatie, waardoor de belangstelling voor de bomen, die aangeplant zijn op 't Knapperslag, kan toenemen. Het is de bedoeling de voorkomende boomsoorten op 't Knapperslag ook verhalend en of je er wel of niet in gelooft als boomhoroscoop te behandelen.

Griekse Mythen

Eris, de Griekse godin van de twist, werd niet uitgenodigd op een koninklijk huwelijk. Tijdens het feest wierp ze een gouden appel de feestzaal in met het opschrift: "voor de mooiste". En daar begon de twist tussen de godinnen Hera, Athena en Aphrodite. Ze vroegen de zoon van de koning van Troje, de jonge, onschuldige Paris, als bemiddelaar op te treden. Hera beloofde aan Paris rijkdom en macht als zij als de mooiste werd aangewezen. Athena beloofde hem veel wijsheid, en Aphrodite de mooiste vrouw op aarde. Paris koos Penelope als mooiste vrouw en ontvoerde haar uit Griekenland naar Troje, in Turkije. Zij was echter getrouwd met Menelaos. Deze ontvoering veroorzaakte de Trojaanse oorlog en schonk ons de lange epische gedichten Ilias en de Odyssee, van de Griekse dichter en zanger Homerus. Over dit onderwerp zijn ook opera's en films gemaakt met als helden Achilles, Hector, Ajax, en Odysseus.

Een Griekse koning kreeg een dochter, Atalanta, maar had liever een zoon gehad. Zij werd in het bos gelegd en werd opgevoed door een berin, die haar jongen had verloren. Later vond een jager haar en leidde haar op tot een uitstekende jaagster, die heel hard kon rennen. Later keerde ze terug naar haar vader, die haar verzocht om een zoon te baren. Zij bedong alleen te willen trouwen met een jongeman die sneller kon lopen dan zij. Vele mannen meldden zich aan, maar ze verloren de wedstrijd en werden gedood. Hippomenes wilde het ook proberen met een list, ingegeven door de godin Aphrodite (Venus bij de Romeinen). “Werp op de juiste momenten tijdens het hardlopen drie gouden appels”. Atalanta rende voor de jongeman uit, maar daar kwam een gouden appel aanrollen en ze bukte zich. Hippomenes snelde haar voorbij. Zij haalde weer in en de volgende appel rolde en zij bukte zich. Vlak voor de finish rolde de derde appel haar voorbij en zij begerig de derde appel te pakken... Zo haalde Hippomenes als eerste de eindstreep en werd niet gedood (Hippo betekent paard).

Het merkwaardige is dat de vlinder Atalanta ook steeds voor je op de grond gaat zitten en bij benadering opvliegt en dit steeds herhaalt.

Noordse mythologie

De appel van de onsterfelijkheid. De Asen, de goden Loki, Wodan en zijn broer Hönir reisden door Midgard. Loki vertegenwoordigde het sluwe en stamde van de Reuzen af. De drie reizigers hadden honger en braadden een koe aan een spit. Vanuit een eik keek een grote adelaar toe. Het vlees wilde niet gaar worden. Had de adelaar hier wat mee te maken?

Loki wilde de vogel verdrijven met een stok, die echter samen met Loki aan de adelaar bleef kleven. De adelaar bleek de reus Thiazzi, de tegenstander van de Asen, te zijn. Thiazza (de koude winterwind) dreigde Loki te pletter te laten vallen indien hij niet godin Iduna (plantengroei) aan de Reus uitleverde. Iduna beheerde in Asgard het kistje met de onsterfelijke appels. Om de zoveel tijd moesten de Asen hier van eten om te voorkomen dat ze gerimpelde gezichten, kromme ruggen en zwakke ledematen kregen en uiteindelijk zouden sterven. Buiten het zicht van Asgard lokte Loki Iduna mee en adelaar Thiazzi ontvoerde haar. De Asen verouderden. Wodan dreigde Loki met de martelaarsdood. Hij beloofde Iduna terug te brengen. Freya bood haar valkenverenkleed aan, omdat ze haar schoonheid zag verdwijnen. Als valk vloog Loki naar Jotenheim en ontmoette Iduna in een toren met haar appelkistje. Loki veranderde Iduna en haar kistje in een noot en vloog met de noot in zijn klauwen naar Asgard. Thiazzi was woedend en werd weer een adelaar. De achtervolging werd steeds spannender. Heimdall, de bewaker van Asgard, zag de

achtervolging en begreep het probleem. Er werd ogenblikkelijk brandbaar materiaal naar de muur gesjouwd. De valk vloog eroverheen, maar de adelaar kwam jammerlijk om in de oplaaiende vlammen. Zijn ogen werden een sterrenbeeld.

Tijdens het avondmaal werden er appels gegeten en de Asen werden allemaal weer jong en vitaal. Bragi, de man van Iduna, was een verhalende zanger en speelde op een harp. Ooit viel Iduna uit de heilige es en kwam in Nevelheim terecht. De herfst begon. De vogels zwegen. In het voorjaar keerden beiden terug. Zie het verhaal van de iep over Orpheus en Eurydice.

In de Keltische/ Engelse Arthurlegende werd koning Arthur verwond door Modred, het kwaad. Met een boot voer Arthur over het geheimzinnige, nevelige meer naar Avalon, het “eiland van de appels”. Hier rust hij nog steeds in een glazen kist en ooit zal hij terugkeren.

Het sprookje van Sneeuwwitje is heel bekend, onder andere door de Walt Disney-film. Haar moeder wenste een dochter zo wit als sneeuw, zo rood als bloed en zo zwart als ebbenhout. Na de geboorte stierf ze. Haar stiefmoeder gaf een jager opdracht haar te doden en haar hart mee te brengen. De jager bood een varkenshart aan en zij verslond het. “Spiegeltje, spiegeltje aan de wand, wie is het schoonste in het land?” De toverspiegel antwoordde: “Vrouw koningin, u bent hier de mooiste, maar Sneeuwwitje bij de zeven dwergen is duizend keer mooier”. De eeuwige jeugd.

Drie keer werd Sneeuwwitje bijna gedood door haar jaloerse stiefmoeder. De betoverde kam, riem en appel. De dwergen baarden haar op in een glazen kist. Een prins werd verliefd op haar en bedienden tilden haar op en de kist viel. Zij ontwaakte, doordat de appel uit haar keel schoot. Hierin herken je Iduna en Arthur.

Jammer dat nu niet meer sprookjes, mythen, legenden en sagen uit het hoofd worden verteld. Alles is in filmbeelden voor ons vastgelegd. Eigen kinderlijke fantasie is niet meer toegestaan.

Er is een bekend beeld van keizer Karel de Grote: hij zit op een klein paard met een rijksappel met een kruis erop in zijn hand, en in de andere hand het rijkszwaard. De wereldlijke macht. Rond 800 dacht men dat de aarde plat was, maar Karel wist dat de aarde rond was.

In het christendom schonk de appel kennis van goed en kwaad (eeuwige jeugd?). De twee eerste mensen werden verdreven uit het paradijs.

Karaktereigenschappen

Je bent volgens de Keltische en Germaanse boomhoroscoop een appelboom als je geboren bent tussen 23 december en 1 januari, en tussen 25 juni en 4 juli. Liefde is je hoofdeigenschap. Je bent een geboren bemiddelaar, maar toch ga je ook voor een hoger doel – de vreedzame wereld. Je bent open en verkeert het liefste onder de mensen. Vaak bereik je een hoge, verantwoordelijke positie.

Toevoeging

- De populier, es en de iep behoren ook tot de loofbomen.
- De populier, verhaal 1, behoort tot de tweezaadlobbigen/ Dicotyledones of wilgenfamilie.
- De es, verhaal 2, behoort tot de olijffamilie/ Oleaceae.
- De iep, verhaal 3.

Bronnen

- *Troje, Stad, Homerus, Turkije.*
- *Märchen der Brüder Grimm 1937*

- *Karl der Grosse Der Roman seines Lebens Thomas R.P. Mielke Emons*
- *Andere boeken: zie populier, es en iep.*

Tekst: Herman Nijhof - www.buurmaaktnatuur.nl